

MEHMET FAZIL PAŞA

Kut'ül
Amare'de
Bir Aslan
Terbiyecisi

ROMAN

İSMAIL BİLGİN

İÇİNDEKİLER

1.BÖLÜM

ÇOCUK ELİNDE KILIÇ KABZASI9

2. BÖLÜM

ULAK23

3.BÖLÜM

ŞEYH ŞAMİLİN EMRİNDE51

4. BÖLÜM

ESARET83

5. BÖLÜM

RUSLARIN SÜVARİ OKULUNDA.....107

6. BÖLÜM

OSMANLI'YA KAÇIŞ ve II. ABDÜLHAMİT'E ASLAN
HEDİYESİ131

7. BÖLÜM

BAĞDAT'TAKİ AT ÇİFTLİĞİ179

8. BÖLÜM

KAFKAS CEPHESİNDE195

9. BÖLÜM

KUT'UL AMÂRE'DE İNGİLİZLERE KARŞI209

10. BÖLÜM

SABİS TEPELERİ'NDE 75 YAŞINDA BİR ASLAN

TERBİYECİSİ225

YARARLANILAN KAYNAKLAR264

1. BÖLÜM

ÇOCUK ELİNDE KILIÇ KABZASI

Yıl 1848/Aslanla Karşılaşma

Henüz yedi yaşındaki çocuk sağ elinde tuttuğu kılıcı toprağa sapladı. Eliyle bileğini ovaladı. Sağ bileği ağrımış, hatta acımıştı. Bu yüzden gözleri doluyor, ateş saçan ustasının gözlerine cesaret edip de bakamıyor, onunla göz göze gelmek istemiyordu. Çok iyi biliyordu ki az sonra kendisini azarlayacak ve paylayacaktı. Bunları düşününce hemen yerde saplı duran kılıcı tekrar aldı, iki eliyle sıkıca tutup karşı bir hamle yaptı. Bileğinin ağrısını ve acısını unutmuştu. Şimdi öfkesinin verdiği gayretle adeta kendinden geçip içinde biriktirdiği hırsı, başarısızlığın verdiği mahcubiyetle, titreyen sesiyle birden haykırdı:

“Allah!”

Olanca gücüyle karşı bir hamle yaptı. Ama kılıç ustası bu hamleyi basit bir şekilde savuşturdu. Çocuğun hamlesi hoşuna gitmişti. İki adım geride duran çocuğa olanca sesiyle bağırırdı:

“Bir de savaşçı olacağım diyorsun! Daha kılıç bile tutamıyorsun! Düşman şimdi seni ikiye biçmişti bile. Hamlenin nereye yapacağını bilmiyorsun. Kendini de kollayamıyorsun! Çünkü öfkeyle hareket ediyorsun. Öfke insanı uçurur. Seni bambaşka biri yapar bilmez misin! Bunu kaç kere dedim! Defalarca, kılıcı nereye ve nasıl vuraacağını göstermedim mi!”

“...”

“Susarsın!”

Çocuk bu azarlamalara daha fazla katlanmak istemezmiş gibi bir hamle daha yaptı. Daha atik, hedefe daha yakın, olanca hırsı ve öfkesiyle kılıcını ustasının kılıcına sertçe vurdu. Çarpışma esnasında çıkan kıvılcımları gördü. Çelik seslerini duydu. İyice cesaretlendi. Bir hamle yaptı, ardından bir hamle daha... Ustası, bu ardı ardına sanki yeniden kuvvet bulmuş hatta tecrübeli bir savaşçı atıklığındeki saldırıları zorlukla savuşturunca gayet memnun oldu. Yine de bu memnuniyetini öğrencisine belli etmedi. Ancak karşısındaki çocuğa ne yapması gerektiğini anlatmaya devam etti.

“Kılıç elindeyken gaflete yer yok! Bunu iyi belleysin! Dikkatin dağılırsa, kılıç darbesine maruz kalırsın. Ayrıca bir yandan da etrafını kollamalısın. Hep böyle teke tek savaşmayacaksın. Ordular içinde, düşmanın seni sardığını, çevirdiğini, çembere aldığını düşün. Ona göre hareket et. İlk kural neydi?”

“...”

Çocuk hâlâ üstesinden gelemediği hasmını yenmek azmiyle konuşmak istemiyor, durmadan hamle üstüne hamle yapıyor ve konuşursa hırsından ağlayacağını iyi biliyordu. Sorulara hiç cevap vermiyor, bu ısrarını da sürdürüyordu. Dudakları titriyor, gözleri doluyor ve alın çizgileri ortaya çıkıp kırışıyordu. Savaşçı onun ince bileğindeki tüyelerinin dahi diken diken olduğunu görüyordu. Çocuk ayakları üzerine sağlam basıyor ama dizleri titriyordu.

“Karşındaki savaşçıya acımak yok! Aksi halde acınacak hale düşersin. Lâkin ama dilerse, teslim olursa, ona bir fiske dahi vurmamak yok. Anladın mı! Teslim olana öfke gösterilmez. Öfken kılıcıdır. Sana karşı gelenedir. Zalimedir! Teslim olana, düşmüşse, aman dileyene, zayıfa öfke göstermek küçüklüktür. Bunu iyi belle, aklına yaz! Yaz ki aklından hiç silinmesin!”

Çocuk bir adım geri çekildi. İki eliyle kılıcını daha sıkı kavradı. Sağ ayağını yarım adım öne çıkardı. Dizlerini hafifçe büktü. Kaşları çatık, gözleri kartal bakışlı, hızla soluk alıp veriyor ve adeta burnundan soluyor, karşısında duran uzun boylu, gür sakallı ustasına bakıyordu. Hem de ne bakmak! Büyüyen gözleriyle sanki ateş saçıyor.

Kolayını bulsa, kartal gibi üzerine atılıp onu parçalayacaktı. İçinde kabarıp duran hırsı, rakibini yenme isteği öyle büyüktü ki “Neden yenemiyorum!” diye kendine kızılıyordu. Başarısızlığı hazmedemeyen ve kabullenemeyen çocuğun alnında bulgur bulgur biriken terler daha sonra yanaklarından süzülerek dudaklarına erişiyor, o bu terleri üflüyor, gözlerini hasmının kılıcından ayırmıyordu. Ustası elinde kılıcın tutuşundan onun nasıl bir hamle yapacağını tahmin etti. Çocuk da kafasında nasıl saldırı yapacağını kestirdi. Rakibi kılıcını sağa doğru tutuyordu. Demek ki sağdan saldırırsa hamle yapması geç olabilirdi. Sola saldırmayı tasarladı. Alnında biriken terler yere düşmeye devam ederken o dikkatini hiç bozmadı. Hamlesini yapmak üzere şahin gibi ileri atılırken bu kez titremeyen sesiyle kararlılık belirten bir haykırış koyverdi:

“Allah!”

Öyle hızlı hareket etmişti ki hasmının soluna hışımla yaklaşmış ve göz açıp kapayıncaya dek bir anda sol tarafına kılıcını indirmişti. Ustası son anda yana sıçramış ama latasının (uzun elbise) kol kumaşının kesilmesini engelleyememişti. Bu hamle üzerine gözleri şaşkınlıktan büyüdü. Endişelendi. Böyle hızlı saldırıyı açıkçası beklememişti. İnanmayan gözlerle karşısında duran çocuğa baktı. Biraz da kızmıştı. Azarladı:

“Az daha kolumu kesecektin!”

“...”

Çocuk hiçbir şey demedi. Hamlesini yaptıktan sonra hemen hazır duruma geçip yine beklemeye başladı. “Bak işte, kolunu da yaralayacaktım ama...” der gibi baktı. Cevabı gözleriyle vermişti sanki. Bunun üzerine kılıç ustası Canbek kılıcını indirdi. Çocuğa doğru iki adım attı.

“Aferin Mehmet Fazıl!” dedi. “Sen kılıç kullanmayı çabuk öğreneceksin.”

“Evelallah ustam. Ancak ben at üstünde kılıçla vuruşmayı daha çok seviyorum.”

“Biliyorum,” diyen ustasının yüzündeki gerginlik kayboldu, yüzü yumuşadı ve gülümseyerek elini çocuğun omzuna attı.

“Sen iyi bir süvari olacaksın. Haydi şimdi gidip biraz dinlenelim, bu kez beni çok yordun...”

“Bana aslan yakalamayı da öğreteceksin, değil mi?”

“Bu da nereden çıktı?”

“Hani Şeyh Şamil öyle demişti ya geçen konuşmanızda.”

“Ne demişti ki?”

“Aslan yakalamayan, avlamayan kendini nasıl aslan gibi görebilir?”

“Öyle demişti, doğru...”

“İşte bu yüzden, ben de bir aslanım olsun istiyorum.”

“Sen küçüksün, yavrusunu yakalarsın inşallah.”

“Olsun, yavrusu olsun. Ona da razıyım.”

“Sen şimdi atına bin de, şöyle bir koştur bakalım, sonra yine devam ederiz.”

Çocuk sanki bu sözü uzun zamandır sabırsızlıkla bekliyormuş gibi sevindi. Havaya sıçradı. Elinde hâlâ sıkı sıkıya tuttuğu kılıcını kaldırarak bağırdı:

“Yaşasın!”

İleride ulu bir meşenin en alt dalına bağlı olan atı Kara Rüzgâr'ın yanına gitti. Hayvan onu görünce sevincini belli edip ön toynaklarıyla sabırsızca toprağı eşelemeye başladı. Başını aşağı yukarı salladı. Ara sıra kişnedi. Mehmet Fazıl ata doğru yürümedi de adeta koştı. Hemen onun burnunu okşadı, alnından öptü, sırtını sıvazladı. Sonra dizginleri çözüp eline aldı ve yüksek yere basmadan bir sıçrayışta atının üstüne bindi. Hiç komut vermeden hafifçe çizmesinin ökçesini atın karnına dokundurunca hayvan tırıs kalktı. Hızla koşmak istediği, bunu binicisinden beklediği belliydi. Ancak çocuk acele etmiyordu. Üstelik atına eyersiz binmişti. Şimdi keyfine diyecek yoktu. Ne zaman atıyla gezintiye çıksa çok mutlu olur, bütün düşünceleri aklından silinirdi. Sadece Kara Rüzgâr ve kendisinin olduğu bir dünyada yaşadığını sanırdı.

Mehmet Fazıl atının ne yapacağını sezerdi. Deminden beri, onun uçsuz bucaksız çayırdaki dörtmala koşma isteğini bildiği için elindeki dizginleri hafifçe hayvanın sağrısına vurmadı da dokundurdu:

“Mademki koşmak dilersin, haydi bakalım Kara Rüzgâr!”

At bu haykırıştan sonra hızlandı ve ok gibi yerinden fırladı. Olabildiğince ayaklarını açmış, yere paralel şekilde, ayakları hiç yere değmiyormuş gibi öyle hızlı koşuyordu ki çocuğun başındaki kalpağı neredeyse başından düşecekti. Atın meydana getirdiği rüzgârdan kalpağı başından uçmasın diye eliyle tuttu. Hafifçe gülümsedi. Dizginleri diğer eliyle sıkıca kavradı, hafifçe atının boynuna doğru eğildi. Olanca sesiyle haykırdı:

“Daha hızlı Kara Rüzgârım!”

Atı var gücüyle koşuyordu. Çayır üzerinden, nallarının koparttığı toprakları sıçratıyor, gözlerini ileriye, kuyruğunu havaya dikmişti. Bu koşu esnasında Mehmet Fazıl'ın kalpağından çıkan saçları rüzgârda atının yeleleri gibi dalgalanıyordu. Kınındaki kılıcı atın her adım atışında sallanıyordu. Bu kendisini öyle bir his içinde bırakıyordu ki adeta uçtuğunu düşünüyordu. Dizginlerini sıkıca kavradı, oturduğu yerden yavaşça kalktı. İki ayağını dengeli şekilde atın sırtına bastı. Ayaktaydı. Bu duruma çok sevindi, kendini tutamayıp içindeki sevincini haykırdı:

“Nihayet! Başardım! Ayaküstüyüm işte. Hem de eyersiz!”

Atının üstünde ayakta duruyor bazen hafifçe dizlerini kırıyor, dengesini sağlıyor, sağa sola yalpalıyor sonra yine dikiliyordu. Bu şekilde atının üstünde olması açıkçası çok hoşuna gidiyor, kendine güveni geliyordu.

“Atımın üstünde dahi ayaküstü dörtmala giderim demiştim. İnanmamışlardı bana. Ben yaparım dedim mi yaparım! Mehmet Fazıl'ın elinden bu güne dek ne kurtulmuş ki? Belki bir uçan ile bir kaçan... Aslan da yakalayacağım, görecekler. Şeyh Şamil benim bu yaptıklarına şahit olunca yanına naip (komutan) olarak alacaktır. Almalıdır. Zira yanında yetişmek en büyük amacım, başlıca hayalimdir. Onunla birlikte dövüşmek, tuzak hazırlamak, Rus takibinde

bulunmak, Moskof’la çarpışmak ve Dağıstan dağlarında topraklarımızı savunmak isterim. Yoksa kuru av sevdasında, basit bir avcı olma emelinde değilim... Bütün bunları onun gözüne girmek için yapıyorum ve yapacağım.”

Sevinci öyle büyüktü ki içi içine sığmıyordu:

“Hayyt bre! Savulun! Ben geliyorum! Davranmayın!”

Atı, binicisinin bu sözlerine alışkındı. Onun heyecanlı, zaman zaman deli ırmak, yatağından taşan bir sel gibi duygulanıp coşmasına alışkındı. Bu yüzden ne korktu ne de ürküdü, sadece hızla koşmak istiyordu. Mehmet Fazıl atın üzerinde ayakta olduğu halde bir süre gittikten sonra oturdu.

“Eyer olsaydı yan tarafa da uzanır, hatta atımın karnında dahi giderdim ama bunun için mutlaka eyer lazım. Sadece dizginlerle yapmam imkânsız...”

Az sonra dizginleri yavaşça kendine çekti. Kara Rüzgâr yavaşlayıp tırısta gitmeye başladı. O sırada Mehmet Fazıl marş mı, türkü mü olduğunu bilemediği maniyi söylemeye başladı:

*“Dağıstan’ın karlı dağları
Yeşillendi üzüm bağları
Ben, bu diyara sevdalıyım
Erir, yüreğimin yağları”*

Bir yandan cebinden çıkardığı büyük bezle atının terleyen boyunu silerken Dağıstan’da belki de yedi yaşındaki bu çocuktan mutlusu yoktu. Ata bindi mi her şeyi unuttur, öyle mutlu olurdu ki günlerce atının sırtından inmek istemezdi. Onun bu duygusunu Kara Rüzgâr da iyi bilirdi. Her zaman huysuz, başkasının yanından zaptedilemeyen bu aygır Mehmet Fazıl’ın yanında uysal ve sakin bir hayvana dönüşürdü. Zaten ilk zamanlarda atın bu özelliğini anlayan büyükler onu ancak Mehmet Fazıl’ın evcilleştireceğini belirtmişler, atı eğitmesi için ona vermişlerdi. Atları çok seven çocuk epey mutlu olmuş, kendisi için güzel bir hediye bulmuştu. Ata dikkatle bakmış, her halinden onun ileride iyi bir kısırak olacağı içine doğmuştu. Ona

isim düşünmüş hemen ellerini alabildiğince açarak aklına gelen ismi aniden söyleyivermişti; Kara Rüzgâr! Sonra ata doğru koşmuş ama onun gelişinden ürken hayvan şaha kalkarak adeta çocuğun sevincini kursağında bırakmıştı. Mehmet Fazıl korkmuş sonra yavaş yavaş ata yaklaşarak onu sakinleştirmiş, evvela burnunu sonra boynunu okşamış, o günden sonra da Kara Rüzgâr kendisine yavaş yavaş almışmış ve iyi bir ikili olmuşlardı.

Bütün bunlar aklına gelince gülümsedi, atının boynunu sıvazladı, yelelerini okşadı. Dağistan'ın en gür ve en sarp yerlerinde orman içinde gezinirken aklında ne zamandan beri merak ettiği bir konu vardı; Şeyh Şamil'in aslan yakaladığını daha önce duymuştu. Şimdi de kendi kendine "O yakalamış, ben de bir aslan yakalayamaz mıyım?" sorusunu sorar olmuştu. Onlarca metre uzunluğundaki, sık ağaçların meydana getirdiği gür ormanlarda aslanlar nadir de olsa görülürdü. Eskiden sayıları çok fazlayken avlanmadan dolayı sayıları zamanla azalmış dağların daha sarp, daha sakin yerlerinde yaşar olmuşlardı.

Kara Rüzgâr dar ve dik patikayı çıkarken biraz zorlansa da kayaların üzerinden aşıyor, hırsla çıkıyordu. Bir süre böyle yol aldıktan sonra at durdu. Bu alışagelmış bir durum değildi. Mehmet Fazıl yavaşça sordu:

"Ne oldu Kara Rüzgâr? Bir şey mi gördün? Ne hissettin? Sen hiç böyle davranmazdın. Bir şey oldu ama ne?"

Atının her halinden tedirgin ve huysuz olduğunu anlıyordu. Kulakları dikilmiş, kuyruğunu kaldırmış, sinirli bir şekilde toynaklarıyla yeri dövüyor ve sıklıkla başını sallıyordu. Arada uzun uzun kişniyordu.

"Ne oldu?"

Bu sorusunun hemen ardından Mehmet Fazıl, kınından kılıcını çekti. Dizginleri bir eline, kılıcını bir eline aldı. Etrafına dikkatle bakmaya başladı. Ancak ağaçlardan dolayı çevresini iyi göremiyordu.

"Ormandaki ağaçlar çok sık ve gür. Kara Rüzgâr kesin bir şey hissetti. Onun koku alması ve sezgisi çok kuvvetlidir. Ama ne olup bitiyor acaba?"

Elindeki kılıcı daha sıkı tuttu. Yutkundu. Alnında terler birikmişti. Gözlerini dört açmış adeta soluğunu tutmuştu. Şimdi ne olacaktı? Koca ormanda bir başıyordu. Korkmuyordu. Sadece belirsizlik, atının huysuzluğu kendisini tedirgin ediyordu. Atının yevelerinden tuttu. Sonra boynunu sıvazladı:

“Sakin ol Kara Rüzgâr, korkma. Ben varım... Sen bir şeyler hissettin ama ne? İşte onu bir anlayabilsem.”

Tam arkasından geldiğini tahmin ettiği zayıf sesi işittir gibi oldu. Büyüyen gözleriyle arkasına baktı. Ancak hiçbir şey göremedi.

“Bir ses duydum gibi. Sen de işittin mi?”

Atı hâlâ tedirgindi. Başını, huysuz şekilde durmadan sağa sola sallamaya devam ediyordu. Mehmet Fazıl alnındaki terleri kolunun yeniyle silerken çok dikkatli baktığı halde bir şey görememek canını iyiden iyiye sıkıyordu. Aklına gelen fikirle ürperdi, sonra da sevindi:

“Sakın yakınlarda aslan ya da kaplan olmasın!”

Gözleri parladı. Ormanın derinliklerine doğru baktı. Ortalıkta çıt çıkmıyordu, kuşlar dahi susmuş, etrafta derin bir sessizlik hüküm sürüyordu. Hemen atından atladı ve kılıcını iki eliyle tuttu. Atının dizginlerini de beline doladı. Eğer aslanın saldırısına maruz kalacaksa Kara Rüzgâr'ı korumak istiyordu. Ortalık o kadar sessizdi ki kendi nefes alışını dahi duyuyordu. Birden yerdeki kuru dal parçasına basınca atı ürktü. Şaha kalktı.

“Şşşt sakın ol... Bir şey yok... Tamam...”

Ancak ilerideki gür pırnal öbeğinin arkasındaki bir çift göz dikkatle onları izliyordu. Kendini dallar arasında öyle saklamıştı ki görülmesine imkân yoktu. Kuyruğunu yere indirmiş, sık dalların ve yapraklarından arasına iyice gizlenmişti. Ağzını açmış, kocaman sarı dişleri arasından ağzının suyu akıyor, uzun dili çenesine dek sarkıyordu. Bütün vücuduyla gerilmiş ve her an atlamak, harekete geçmek için hazır bekliyordu. Avına ne zaman saldıracağını, nasıl yaklaşacağını iyi biliyordu.

Mehmet Fazıl'ın endişesi devam ediyordu:

“Ya yakınımızda aslan varsa? Ya bizi gözetliyorsa, ya bize saldırmak için hazırlanıyorsa?”

Bu düşünceyle etrafına daha farklı ve dikkatle bakmaya başladı. Neden sonra tebessüm etti:

“Keşke öyle olsa. Ben de Şeyh Şamil gibi aslanla karşı karşıya gelsem. Bunu herkese anlatırım. Aslanı yakalayamam belki ama onu görsem bile arkadaşlarım arasında farklı bir yerim olur. Kafkas Kartalı'nın gözüne girerim. Bundan büyük fırsat mı olur? Ancak Kara Rüzgâr'a saldırırsa, ona hiç acımam haberi olsun. Atım benim her şeyim.”

Sanki bu sözleri anlamış gibi atı ona bakıp başını salladı ve hafifçe kişnedi.

“Öyle ama Kara Rüzgâr...”

At kişneyince bir çift gözün sahibi yere daha da sindi. Hafifçe başını kaldırdı. Gözlerini sabitlediği Mehmet Fazıl'a ve ata iştahla baktı. Diliyle dudaklarını yaladı. Ağzını adamakıllı açıp kapadı. Yerinden hiç kıpırdamıyordu. Büyük ve geniş patileri üzerine bütün gücüyle basıyordu.

“Keşke tüfeğimi de yanıma alsaydım. Hele bir aslanla karşılaşacaksam kendimi koruma adına daha etkili olurdu.. Ama olsun, kılıcı da iyi kullanırım. Bugün Canbek ustamın kolunu az daha koparacaktım. Fakat o da beni çok kıskırttı. Her neyse, şimdi karşımıza ne çıkacak ona bakalım... Ya da buralarda Ruslara denk gelmeyelim? Sanmam... Böyle ıssız ve sarp yerlerde ne arasınlar ki? Şeyh Şamil onları perişan etti. Buraya kolay kolay gelemezler. Hayır hayır askerden başka bir şey var etrafta... Ama ne?” dediği anda çalılar içinden sesler geldi. Mehmet Fazıl üzerine doğru atlayan büyük gölgeyi son anda fark etti. Bu iri bir aslandı. Aslan, çocuğa doğru atılırken o hemen kendini yan tarafa attı ve Kara Rüzgâr'ın dizginlerinden çekti. Atı da onun gibi hamle yapınca koca kedi diğer taraftaki çalılarının içine düştü. Iskalamıştı. Kara Rüzgâr kendini korumak için durmadan çifte atarken Mehmet Fazıl ise gülüyordu.

“Vallahi koca bir aslan! Sakin ol.”

Ancak atı durmadan şaha kalkıyor, çifte atıyor, başını sallıyor, korkuyla kişniyordu.

“Şşşt sakın ol... Bize bir şey yapamayacak...”

Aslansa düştüğü sık çalılıklar içinde hapsolmuş gibiydi. Her yanı çizilmiş, sol bacağı üstü keskin dal parçasıyla yarılmıştı. Bu sebeple hafifçe inledi. Sağa sola kıvıldadı ancak her yanına batan dikenlerden, dallardan acısı daha da büyüdü. Az önce gözüne kestirdiği avından vazgeçerek kendi derdine düştü. Dallar arasında hapsolmuştu. Birkaç kez çıkmak için hamle yaptı. Canı yanınca vazgeçip öylece kaldı. Mehmet Fazıl ise çalılıklar içindeki aslana bakıyordu:

“Ne oldu, neden saldırmıyorsun? Haydi, gel bakalım!”

Aslan, onun sözlerinden tedirgin oldu. Var gücüyle kendini çalıların dışına atıp ardına bakmadan hızla oradan uzaklaştı.

“Ha ha ha... Ne oldu? Koca kedi neden kaçıyor! Gördün mü Kara Rüzgâr! Bizden korktu. Tekrar saldırmaya cesaret edemedi. Ama eminim buralarda yuvası olmalı. Belki de yavruları da vardır, kim bilir...”

At ise aslanın gidişini görünce sakinleşmişti. Mehmet Fazıl dizginleri gürgen dalına bağladı:

“Sol ayağında yara gördüm. Şu çalılara girip bakayım.”

Elindeki kılıcını kınına soktu. Belindeki kamasını kuşağından çekip eline aldı. Sık dalların altından kah emekleyerek kah dalları kaldırarak ilerledi. Az ötede kırık bir dal parçasının sivri ucunda asılı kalmış olan el büyüklüğündeki aslan derisini gördü.

“Derisini kalmış, dallar bacağı yarmış. Şu parçayı alayım da delil olarak arkadaşlarıma gösteririm. Olan biteni avluya gidince Şeyh Şamil’e anlatırım... Allahım, bugün başıma gelenler nedir?”

İçin için seviniyordu. Aslanın derisini çalılardan aldı.

“Epey derin yara açılmış belli ki...”

Sonra çalılıktan çıkıp iyice etrafına bakındı.

“Aslanın bölgesi burası olmalı. Bakarsın ileride yine karşılaşırız... Ben sık sık bu tarafa gelirim artık. Eğer onun da karşıma çıkacak

cesareti varsa, kozumuzu paylaşırız... Ah, ben de aslan avlayacak mıyım? İmam Şamil'in aslan yakaladığını herkes gururla anlatıp duruyor. Ben de onun gibi yiğit bir savaşçı olmak istiyorum. Birlikte savaşmak, memleketimizi, vatanımızı savunmak, korumak istiyorum. Rusların, Dağıstanlılara yaptığı zulme dur demek istiyorum.”

Bunları söylerken oldukça gerilmişti. Yumruklarını sıkmış, yüzü sertleşmiş, dişlerini kenetleyerek konuşmuştu. Onun bu haykırışlarından gürgenin üst dalından tünemekte olan bir çift kumru ürkerek uçtu...

Mehmet Fazıl üzengiye basarak atına bindi.

“Haydi bakalım Kara Rüzgâr, bu yaşadığımız heyecan bize yeter. Köye gidelim... Kılıç ustam Canbek bu işe ne diyecek acaba?”

Sarp ve dik, kıvrıla kıvrıla aşağıya inen patikada ilerlerken Mehmet Fazıl sevinçliydi. İlk önce bildiği maniye ıslıkla çaldı, sonra kendini tutamadı, mırıldandı. O söylerken atı da keyifle kuyruğunu sallayarak koşuyordu:

*“Dağıstan'ın karlı dağları
Yeşillendi üzüm bağları
Ben, bu diyara sevdalıyım
Erir, yüreğimin yağları”*

Grim avlusuna yaklaştığında Kara Rüzgâr'ı dörtnele koşturmaya başladı. Hep böyle yapardı; köye fırtına, kasırga gibi girer, meydanın ortasındaki büyük çınar ağacının dalına atının üzerinden sıçrar, dala çıkar, ilerideki atını ıslıkla çağırır, tam da altına gelince eyerin üstüne atlayıverirdi. Onun bu hareketlerini akranları özenerek ve imrenerek izlerken ustası Canbek'se ele avuca sığmaz, korku nedir bilmez bu çocuğa hayranlıkla, gururla bakardı:

“Ondan iyi bir süvari olacak. Rusların başına bela kesilecek... Şeyh Şamil de kendisini yakından izliyor. O da, ‘Büyük savaşçı olacak,’ diyor... Mehmet Fazıl'da bambaşka bir şey var. Korkusuz. Yılmaz. Pes etmez. Çalışkan. Uyanık. İnatçı. En önemlisi de akıllı... İşte bu özellikler onu ileride büyük bir cengâver yapacaktır. Hele Şeyh Şamil

onu yanına alırsa önünde kimse duramaz. Atlara tutkundur, onların dilinden iyi anlar... En huysuz en vahşi atı bile kuzu gibi yaptı,” derdi.

Mehmet Fazıl elinde aslanın deri parçasını sallayarak nara attı:

“Haytt bre, savulun!”

Atının gövdesine hafifçe dokundu. Atı ok gibi yerinden fırladı. Öyle hızlı koşuyordu ki meydandakiler atın ayaklarının yere değdiğinden emin olamıyordu. Dört ayağını olabildiğince açan Kara Rüzgâr artık alışageldiği gibi büyük çınara yöneldi. O sırada Mehmet Fazıl aslan derisini kuşağına soktu. Atının dizginlerini bırakarak ayağa kalktı. Dengesini sağlamak için kollarını her iki yana açtı. Her zamanki gibi çınarın dalına gözünü dikti, tam yaklaştığında zıplayıp dala tutundu. Hemen dalın üstüne çıktı. İleride koşmakta olan atına ıslık çalarak çağırdı. Kara Rüzgâr bir süre koşuttuktan sonra geri döndü, tam dalın altında durdu. Mehmet Fazıl iki mızrak yükseklikten kendini atının eyeri üzerine bıraktı. Oturur oturmaz dizginleri yakaladı ve narasını attı:

“Hayyt bre!”

Meydanda bulunan yaşlılar, çocuklar, hatta çeşmeye su almak için gelen kadınlar ve kızlar dahi Mehmet Fazıl’ın bu gösterisini gözlerini hiç ayırmadan hayranlıkla, soluksuz izlediler. Ancak asıl şaşkınlık kılıç ustası Canbek’in karşısına dikilip de aslan derisini gösterince daha da arttı. Onun aslanı yaraladığı haberi her yana yayıldı. Her ne kadar o “Aslanı ben değil, dallar yaraladı,” dese de, buna kimse inanmadı. Hatta ustası bile...

“Yani sen şimdi aslanla karşı karşıya geldiğini mi söylüyorsun?”

“Evet.”

“Ver bakayım, şu deri parçasını!”

Canbek deri parçasını aldı. İnanmayan gözlerle deriye, karşısında gülümseyerek duran Mehmet Fazıl’a bakıyordu.

“Evet, bu aslan derisi, yara taze, bir iki saat önce kopmuş.”

“Söyledim ya...”

“Aslan sana saldırdı ama sen onu savuşturdun, o da çalılarının dalların içine düştü, orada derisi koptu.”

“Aynen öyle oldu ustam...”

Canbek ne desindi bilemiyordu. Hayretler içindeydi. Yedi yaşındaki bir çocuk aslanla karşı karşıya gelsin, onun saldırısını savuştursun. Olacak şey değildi. Sonra gözlerini iyice kısıp çocuğa dikkatle baktı. Düşündü:

“Karşımdaki Mehmet Fazıl ise neden olmasın. Pekâla olur. Bu çocuk bambaşka biri, bugün de kılıçla kolumu koparacaktı. Kızdırmaya gelmiyor. Ne yapacağı hiç belli olmaz...”

“Canbek ustam, ben inanıyorum ki orası aslanın bölgesi. Sana söz, ben de Şeyh Şamil gibi aslan avlayacağım. Mutlaka! Sen nasıl Şeyh Şamil’in aslan yakaladığını anlatıyorsun, ben de, önünde sonunda mutlaka o aslana rast geleceğim! O zaman görecek gününü...”

“Sen, dağın o bölgesinde ne yapıyordun?”

“Kara Rüzgâr ile geziniyordum.”

“O kadar sarp yerde? İnsanın bile yürümekte zorlandığı onca dik yarlarda? Geziniyordun he mi?”

“Ne var ki, Kara Rüzgâr bu. İnsanın yürüyemediği yerlerde dahi gider, bilmez misin ustam?”

“Bak, bunca delilik yeter ama.”

“Delilik değil ki... Bana bir tüfek versen... Eğer tüfeğim olsaydı belki aslanı vuracaktım. Kılıçla ancak kendimi savunabildim.”

“Allah seni korumuş.”

“Çok şükür ama insan ilk önce kendini korumayı bilmeli, sonra Allah’ın korumasını dilemeli...”

“Bak bak, sözlere bak.”

“Yalan mı dedim ustam?”

Canbek karşıdaki çocuğa sert şekilde baktı. Kaşlarını çattı. Kızgın mı, bağırsın mı, ne yapacağını bilemedi? Onun bu bakışlarından Mehmet Fazıl da endişelendi, “Ne dedim de gene kızdı?” diye düşündü. Bir süre öylece bakışıklar sonra Canbek ani hareketle

çocuğa doğru hamle yaptı. Onu koltuk altlarından kavradı ve döndürmeye başladı. Yüzü gülüyordu:

“İyi dedin, ne ki doğru da dedin!”

Bunun neticesinde çocuk rahatladı, dönerken sevinçten kıkır kıkır gülüyordu...

Sonraki günlerde bu olay herkes tarafından kulaktan kulağa abartılarak anlatıldı. Böylece daha yedi yaşında olmasına rağmen Mehmet Fazıl'ın ünü bölgeye yayıldı.

2. BÖLÜM

ULAK

Aşilta avlusuna haber götürmekte olan Dağıstanlı atının üzerinde zor duruyor, dizginleri güçlükle tutuyordu. Her yanını ateş basmıştı. Terliyor, sık sık soluk alıyordu. Ara sıra ilerideki yola gözlerini dikiyor ama dümdüz aşağıya inen yolun birden sağa sola büküldüğünü sanıyor, bulandığını görüyordu. Gözleri bir kapanıyor bir açılıyordu. Sırtının solunda, el ayası büyüklüğündeki yarasının acısı zehir gibi her yanına yayılıyordu. Ulak acıdan dolayı dudaklarını ısırıyor, gayret etmek istiyordu. Ancak bu şekilde daha ne kadar dayanabilirdi, belli değildi.

Pusuya düşürülmüştü. Etrafını saran Rus askerlerinin çemberinden atının mahareti ve hızıyla kurtulmuş, arkasından ateş edilince bir kurşun sırtının sol tarafına isabet etmişti. İlk önce küçük taş parçasının değmesi gibi darbe hissetmiş daha sonra hafifçe başlayan acı artarak büyümüş ve öyle bir acıya dönüşmüştü ki her soluk alışta sanki ciğerlerini şişlerle dağlamışlardı. Her dem gücü azalıyor ve gözleri yavaş yavaş kapanıyordu. Şimdi son gücünü, gözlerini açık tutmak için harcıyor ama başaramıyordu. Bir an evvel Gimri avlusuna varmak istiyordu. Atını mahmuzlamak için ayağını hareket dahi ettiremedi. Kaldıramadı... Atının boynuna doğru yaslandı, dizginleri mümkün olduğu kadar sıkı kavırıyor, atının üzerinden düşmemek için çabalıyor, yere düşerse burada vahşi hayvanlara yem olacağını iyi biliyordu. Ara sıra kendinden geçerek sayıklıyordu:

“Şeyh Şamil... Şamil... Dağıstan Kartalı...” dediği anda, çok yükseklere sıcak havayı kanatlarının altına alarak, sakın şekilde daireler

çizerek uçan kartalın keskin ve tiz çığılığı etrafa yayıldı. Bu çığılıkla yerdeki bütün kemirgenler yuvalarına kaçıştı. Kartal yerdeki bütün alanı keskin gözleriyle taradı. Ulağı at üstünde görünce aşağı doğru yavaşça yine daireler çizerek alçalmaya başladı. Gözünü ulaktan ayırmıyordu. Atın yavaşça yol almasını izliyordu. Sonra iyice alçalarak yakındaki en yüksek ardıç ağacının tepesine kondu. Konduğu dalı pençeleri ve uzun sivri tırnaklarıyla iyice kavradı. Ağzını açıp bir kez daha tiz sesiyle ortalığı çınlattı. Gözleri yine at ve ulağın üzerindeydi.

Ulaksa gözlerini açmak istiyor ama başaramıyordu. Zorlukla soluk alıyor ve sırtı acıyla dağlanıyordu. Bütün her yanına ağrılar yayılıyor, yarısından akan kanlar beline dek ulaşıyordu. Ulaksa sadece atının üzerinde durmaya odaklanmıştı. Düşerse burada ziyan olacağını iyi biliyordu. Zaman zaman atından düşecek gibi oluyor, ne yaptığını ne halde olduğunu bilmiyordu.

Gimri avlusundaki herkesi, giden ulağın dönmemesi üzerine koyu bir endişe kaplamıştı. İlk başta da Şeyh Şamil'i:

“Hiç böyle yapmazdı. Tecrübelidir. Başına mutlaka bir iş geldi. Ruslara yakalanmasa bari,” dedi. Sonra sıkıntıyla “Kara Kılavuz onu bulur. Akıbeti hakkında bizi bilgilendirir. Biraz daha bekleyelim sonra aramaya çıksınlar,” diye yanındakilere düşüncesini söyledi:

“Peki, siz nasıl dersiniz...”

“Çok önemli haberi Aşilta avlusuna ulaştıracaktı. Gidebildi mi acaba? Mektubumun Rusların eline geçmemesi gerek. Yoksa bütün planlarımız bozular. O zaman hepimiz tehlikeye gireriz... Hay Allah...”

Etrafindaki naipleri Şeyh Şamil'i sıkıntılı olduğunu görüyorlardı. Giden ulağın akıbetini onlar da merak etmeye başlamışlardı. Acaba ne olmuştu? Bundan sonra ne olacaktı? Hepsinin aklında koyu bir endişe vardı...

Ulak zorlukla tuttuğu dizginleri bıraktı. Atının yelelerine tutunmaya çalıştı, başaramadı. Yavaşça atın sırtından kayıp yere kapaklandığında olabildiğince haykırdı:

“Aaaahhhhhh!”

Yarasının üstüne düşmüştü:

O anda dalda ulağı gözetlemekte olan kartal havalandı, daha yakın bir dala kondu. Yerde yatan adamdan gözlerini ayırmadan yine tiz ve keskin sesiyle olabildiğince ses çıkardı. Kanatları yarı açıktı ve her an uçmak için hazırды.

Yerde yatan ulaksa kendini kaybetmiş, yarasının giderek artan acısına dayanamayarak bayılmıştı. Üstelik kan kaybetmeye devam ediyordu. O sırada kan kokusunu alan çakallar yavaş yavaş ulağın olduğu bölgeye doğru hareketlendi. Havada bir iki akbaba sabırla uçuyorken sürü giderek çoğalmaya başladı. Onları gören kartal yavaşça daldan uçarak ulağın yanı başına kondu. Neden sonra çakallar ağaçların arasından kendini gösterdiler. aldıkları kan kokusundan dolayı yerinde duramıyorlar, ulağa doğru gitmek istiyorlardı. Benekli sırtlarıyla, keskin dişleriyle hırlarken ağızlarının suyu akıyor, avlarını yemek için harekete geçmek için sabırsızlanıyorlardı. Biraz daha sokulduklarında avın başında duran kartalı gördüler. Avlarına biraz daha sokuldular. İçlerinden biri kartala doğru hamle yapınca hemen havalandı, hızla geri dönüp pençelerini çakalın sırtına geçirdi. Çakal acıyla ormana doğru kaçtı. Diğer üç çakal da kartalın bu hamlesini beklemiyordu. Duraksadılar. İkisi bir süre sonra ulağa yaklaşmak için hareket edince kartal onları da karşıladı. Büyük kanatlarını açarak çakalın derisine sert ve keskin pençelerini geçirdi. Acı içindeki çakal da kaçarak gözden kayboldu. Şimdi bir çakal kalmıştı. Ama onun da kolay pes edecek hali yoktu. Sık sık havayı kokluyor, aldığı kan kokusu onu daha da saldırgan yapıyor, kartalın az önceki hamlelerini gördüğü için de en uygun anı kolluyordu. Ağızının suyu akıyordu. İçgüdüğü, saldırmak için durmadan onu tahrik ediyordu.

Kartalın arkasından yaklaşmak istedi fakat hemen geri dönen kartal ona doğru yaklaştı fakat saldırmadı. Çakalsa onun bu hareketinden cesaret alıp üstüne atıldı. Kartal havalanıverdi. O anda ulağa doğru hamle yapan çakala karşı kartal biraz daha yükseldikten sonra hışımla saldırdı. Ne olduğunu anlamayan çakalın boynuna iki peçesini geçirip geniş kanatlarını çırparak onu iki-üç karış kadar havaya

kaldırdı sonra çakalı ağırlığından dolayı taşıyamayacağını anlayınca tırnaklarını çekti ve çakal yere düştü, yuvarlandı, boynundaki yarası sebebiyle oradan uzaklaşmak zorunda kaldı.

Kartal tekrar ulağın başına gidip beklemeye başladı. Ancak bu kez gözü havada dönüp duran akbabalardaydı. Şimdi onlar mı saldırıya geçecekti? Kartal gözlerini onlardan ayırmadı. Ancak sayıları çoğalınca aniden havalandı. Akbabalara doğru uçtu. Onlara saldırmaya, onları kovalamaya ve dağıtmaya başladı. Öyle hızlı hareket ediyordu ki hareket kabiliyetleri daha az olan akbabalar bu saldırılardan muzdarip olunca karşılık veremediler. Yavaşça uzaklaşmaya başladılar. Bunun üzerine kartal aşağıya, yerde yatan yaralının başına kondu. At, kartaldan ürkmüştü. Ama onun saldırmadığını görünce sakinleşti. Kartal hemen havalanarak Grim avlusuna doğru hızla uçmaya başladı. Bu, Şeyh Şamil'in eğittiği, haber taşıyan, ulakları gözetleyen, takip eden Kara Kılavuz'du. Şimdi köye doğru kanat çırpıyor, bir an önce varmak istiyordu...

Gimri'de sıkıntılı bekleyiş sürerken Şeyh Şamil'in karargâh olarak kullandığı evin bahçesinde atlarını sulayan birisi bağırdı:

“Kara Kılavuz geliyor!”

Haber veren Mehmet Fazıl'dı. İçeride ne kadar savaşçı varsa hepsi hemen dışarı çıktılar. Ellerini gözlerinin üstüne koydular. Dikkatle yaklaşmakta olan kartala baktılar:

“Bu geliş, iyi bir geliş değil. Tez hazırlanın. Ulağın başına kötü bir şey gelmiş olmalı... Şimdi anlayacağız,” dedi Şeyh Şamil.

Kartal süzülerek alçalmaya başladı ve en sonunda Kafkas Kartalı'nın uzattığı koluna konuverdi. Ağzındaki kanı gören Kafkasya'nın özgürlük savaşçısı durumu anlamıştı:

“Belli ki ulak yaralanmış. Derhal atlanın. Kara Kılavuz'u takip ederek yerini bulun. Mektubu mutlaka ele geçirin. Çok önemli. Hayat memat meselesi... Yoksa mücadelemiz çok büyük yara alır... Pek çok naibin ve savaşçının hayatı bu mektubun tarafımızdan ele geçirilmesine bağlı. Tez davranın...” diye kararlılıkla söylendi.

Az ötede, olan biteni anlamaya çalışan Mehmet Fazıl ise Şeyh Şamil'in her hareketini, her mimiğini, her davranışını dikkatle izliyordu. İçinde kaynayıp duran heyecanı onu bambaşka biri yapmıştı. Dilinin ucuna gelen soruyu sorup sormamakta kararsızdı. Ne yapardı; sorsa mıydı yoksa vaz mı geçseydi? Şeyh Şamil'in yanındaki Canbek'e gözleri ilişti. O ne derdi? Ancak yerinde duramıyor, "Bu soruyu sormalıyım, hem de geç kalmadan," diye düşünüyordu. Uzun bir tereddüitten sonra Şeyh Şamil'e doğru yavaşça yaklaştı:

"Şeyhim... Ey bu Dağıstan'ın, Kafkasya'nın Kartalı, müsaade isterim."

"Hayrola Mehmet Fazıl?"

"Ben de ulaşı bulmak için Kara Rüzgâr ile gitmek isterim. Eğer iznin olursa?"

Bu soruyu beklemeyen Şeyh Şamil şaşırıldı. Sen ne dersin, diye sorar gibi Canbek'e baktı. Onun baş eğmesiyle de kararını verdi:

"İyi ya, sen de git bakalım!"

"Yaşasın!"

Onun bu sevincine iki cengâver gülümsedi.

Mehmet Fazıl çoktan Kara Rüzgâr'ın sırtına bir atlayışta binmiş, eyere kurulmuştu. İçi içine sığmıyordu.

Şeyh Şamil kolunda duran Kara Kılavuz'un başını okşadı. Ona, "Aferin sana, büyük iş başardın. Yaralının yerini atlılara göster," dedi. Cebinden çıkardığı kuru bir et parçasını kartalın ağzına koydu. Sonra kolunu yavaşça kaldırdı:

"Haydi bakalım!" deyince kartal iri kanatlarını açıp uçtu. Altı kişilik arama ekibi, aralarında Mehmet Fazıl olduğu halde atlarını dörtnala koşturmaya başladı. Az sonra gökteki Kara Kılavuz'un küçük bir izi görülürken atlılar ağaçların, tepelerin ardında gözden kaybolmuşlardı.

Mehmet Fazıl adeta diğer savaşçılarla yarış yaparcasına atını en önde koşturuyor ve sık sık tepesinde uçmakta olan Kara Kılavuz'a bakarak gidecekleri yeri tayin ediyordu. Kestirmeden gitmek istiyorlar

ama yol üstündeki ağaçlardan ve çalılklardan dolayı bazen yollarını uzatıyorlardı. Kara Kılavuz bu durumda yavaşlıyor, sonra yine hızla uçmaya devam ediyordu. Bu şekilde sürüp giden uzun yolculuktan sonra ulağın bulunduğu yere iyice yaklaşmışlardı. Ancak geldikleri yer gerçekten de sarp bir bölgeydi. Binicilerin at sırtında olduğu halde ilerlemesi zordu. Bunun üzerine atlarından indiler ve atların dizginleri ellerinde olduğu halde yayan yürümeye başladılar. Mehmet Fazıl ise Kara Rüzgâr'dan inmediği gibi geçilmez denilen yerlerden atıyla geçerek, dik yarıları tırmanarak yine en önde gidiyordu. Sık sık ağaçların dalları arasından gökyüzüne bakarak Kara Kılavuz'u izlemeye, onu kaybetmemeye çalışıyordu. Az ötede başının üstünde daireler çizerek uçan kartalı görünce ulağa iyice yaklaştığını anladı. Dayanılmaz bir heyecanla atını mahmuzladı. Kara Rüzgâr en zor engelleri kolayca geçerek sahibinin yönlendirmesine göre yol alıyordu. Mehmet Fazıl ulağın hayatta, mektubun da üzerinde olup olmadığını düşünüyordu. Bu merak kendini öyle sarmıştı ki bir an önce varmak ve ulağa ulaşmak istiyordu. Ancak önlerinde kayaların keskin çıkıntı yaptığı yar vardı. Buraya gelince atından indi. Dizginleri çekerek Kara Rüzgâr'ı dik kayalıkların üzerinden zorlukla da olsa aşırılmayı başardı. Bu arada atının sağ arka baldırı kayalar tarafından çizilmiş ve kanamaya başlamıştı. Ancak Mehmet Fazıl söz konusu yarayı henüz fark etmemişti.

Az sonra kartalın yavaşça süzülerek ilerideki düzlüğe indiğini görünce o da koşarak oraya yöneldi. Önündeki bayırı soluk soluğa tırmandı ve yerde yatmakta olan ulağı görünce atının dizginlerini bırakıp hızla koştu. Yaralının göğsüne hemen kulağını koydu. Sonra iki parmağını boynundaki şah damarına götürüp dinledi.

“Çok şükür yaşıyor!”

Ulağı yavaşça çevirdi. Arkasındaki yarayı görünce yüzünü buruşturdu:

“Öff... Çok kötü yerden vurmuşlar. Derhal Grim avlusuna götürülmeli. Otacılar bakmalı. Lâkin Şeyh Şamil'in yolladığı mektup nerededir?”

Hemen yaralının üstünü araştırmaya başladı. Ancak mektup yoktu.”

“Eyvah, yoksa Rusların eline mi geçti?”

Az sonra diğer Dağıstan savaşçıları da Mehmet Fazıl’ın yanına geldiler. Merakla sordular:

“Mektubu buldun mu?”

“Hayır, üstünde yok.”

“Ruslar aldıysa, işte o zaman yandık.”

“Şeyh Şamil’e ne diyeceğiz?”

“İyi arayın.”

“Bir daha üstüne bakın.”

“Belki saklamıştır.”

Bu ümit dolu söze hepsi “İnşallah!” dediler. Hep birlikte üstünü aradılar. Ancak gene bulamadılar. Birbirlerine ümitsiz şekilde baktılar. Şimdi ne olacaktı?

Ortalıkta çıt çıkmıyordu. Herkes susuyordu. Sadece ulağın derin derin inlemeleri ve soluk alışları duyuluyordu. Az ötede bir çam dalına tüneyen Kara Kılavuz da olan bitene bakıyor, havalanıp haber götürmek için sabırsızlanıyordu.

Ne yapacaklarını düşünürlerken aniden savaşçının biri “Atın eyerine bakın,” dedi.

Hemen iki savaşçı yerden hızla kalkarak atın eyerini araştırdılar. Yine üzgün bir şekilde döndüler:

“Burada da yok. Ruslar almış olmalı...” diyerek tahminlerini dile getirdiler.

“Kahretsin!”

“Derhal Grim köyüne dönelim. Vakit kaybetmeyelim. Ulağın da yarası ağır. Otacılar baksın.”

“Ulağı atın terkisine atalım.”

“Böyle gidemez.”

“Ya ne yapacağız?”